

Till skatteutskottet

Inledning

Skatteutskottet har i ett beslut den 12 oktober 2000 berett justitieutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2000/01:1 Budgetpropositionen för 2001 utgiftsområde 3 politikområde Skatt, tull och exekution i vad den avser målet för politikområdet.

Ärendet föranleder följande yttrande från justitieutskottet.

Utskottet

Inledning

Kronofogdemyndigheterna utgör tillsammans med Riksskatteverket (RSV) landets exekutionsväsende. RSV har den övergripande ledningen och ansvaret för verksamheten.

Sedan den 1 januari 1997 finns det 10 regionala kronofogdemyndigheter med för närvarande 80 lokala kontor. Kronofogdemyndigheterna är regionala myndigheter för frågor om verkställighet enligt utsökningsbalken (UB) och andra författningar. Som verkställande myndighet enligt förordningen (1988:784) med instruktion för exekutionsväsendet skall kronofogdemyndigheterna verka för att betalningsförpliktelser och andra förpliktelser, som kan bli föremål för verkställighet, fullgörs i rätt tid och ordning.

Riksdagen har godkänt ett övergripande mål för exekutionsväsendet. Enligt detta är kronofogdemyndigheternas uppgift som verkställande myndighet att på uppdrag av borgenärer och andra sökande verkställa rättsanspråk som inte reglerats på frivillig väg. Ansökningar skall handläggas snabbt och med hög kvalitet. Kronofogdemyndigheterna skall även i övrigt, genom information och liknande förebyggande åtgärder, verka för att betalningsförpliktelser och andra förpliktelser som kan verkställas i stället fullgörs frivilligt i rätt tid och ordning.

Till frågor om verkställighet enligt UB hör i första hand verkställighet av domar och andra exekutionstitlar. Kronofogdemyndigheterna verkställer också beslut om avhysning och annan handräckning. Till deras uppgifter hör även att svara för exekutiv försäljning av bl.a. fast egendom. Utöver de exe-

kutiva uppgifterna enligt UB har kronofogdemyndigheterna att handlägga verkställighetsärenden enligt vissa andra författningar, t.ex. lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter samt mål om återtagande av gods som köpts på kredit enligt konsumentkreditlagen (1992:830) och lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. Kronofogdemyndigheterna är också tillsynsmyndigheter i konkurs. Sedan den 1 januari 1992 handlägger kronofogdemyndigheterna vidare den summariska processen, dvs. mål enligt lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning.

Kronofogdemyndigheterna har också uppgifter enligt skuldsaneringslagen (1994:334). Lagen innebär att kronofogdemyndigheterna skall svara för huvuddelen av utredningen i skuldsaneringsärenden och också fatta beslut om frivillig skuldsanering. Med stöd av bestämmelser i främst UB och lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. företräder kronofogdemyndigheterna i vissa avseenden det allmänna som borgenär vid indrivning i s.k. allmänna mål.

Enligt tilläggsbestämmelse 4.6.4 till riksdagsordningen bereder justitieutskottet bl.a. ärenden som rör utsökningsväsendet och anslag inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

För årets budgetbehandling får den nya indelningen i politikområden till konsekvens att myndigheterna inom rättsväsendet delas upp på två politikområden, dels Skatt, tull och exekution med verksamheten vid kronofogdemyndigheterna (politikområde 3), dels Rättsväsendet som innehåller övrig verksamhet inom utgiftsområde 4 (politikområde 4). När det gäller kronofogdemyndigheterna innebär indelningen att regeringen under politikområde 3 föreslår målen för kronofogdemyndigheterna, under det att den föreslår anslag till dem under utgiftsområde 4.

Målet för politikområdet Skatt, tull och exekution skall enligt propositionen vara att eftersträva skatte-, tull- och avgiftsintäkter skall säkerställas på ett rättssäkert och ekonomiskt effektivt sätt samtidigt som enkelhet skall eftersträvas och brottslighet motarbetas. För kronofogdemyndigheternas del bryts målet ned till att ange att exekutionsväsendet skall upprätthålla rättstrygghet och rättssäkerhet vad gäller betalningsförpliktelser och andra förpliktelser som kan verkställas av kronofogdemyndigheterna (prop. 2000/01:1 utg. omr. 3, avsnitt 3.3).

Överväganden

Som inledningsvis framgått bestäms kronofogdemyndigheternas uppgifter genom lag eller förordning. Av dessa bestämmelser följer att kronofogdemyndigheterna har att verkställa betalningsanspråk och andra anspråk inte bara när exekutionsborgenären är stat eller kommun utan också när anspråken tillkommer enskilda.

Enligt vad utskottet inhämtat finns det ingen samlad statistik över hur de av kronofogdemyndigheterna handlagda ärendena fördelar sig mellan enskilda och allmänna anspråk. Av RSV:s statistik för år 1999 framgår dock att antalet inkomna allmänna mål i indrivningsverksamheten under det året uppgick till 2 190 000 och att det under samma tid debiterade beloppet i

dessa mål uppgick till 17 436 000 000 kr. Motsvarande siffror för de enskilda målen var 363 000 respektive 11 876 000 000 kr. I fråga om övriga verksamhetsgrenar synes det sannolikt att flertalet anspråk härrör från enskilda borgenärer.

Mot denna bakgrund vill utskottet anmärka att målet för politikområdet Skatt, tull och exekution inte på något sätt antyder att kronofogdemyndigheterna verkställer enskilda anspråk. En annan sak är att det för kronofogdemyndigheterna specificerade målet erhållit en mera generell avfattning. Här måste således frågan ställas om hur sistnämnda mål skall tolkas i belysning av målet för politikområdet.

Enligt justitieutskottets uppfattning bör skatteutskottet vid sin prövning av regeringens förslag till mål för politikområdet Skatt, tull och exekution överväga om den i propositionen föreslagna formuleringen beaktar kronofogdemyndigheternas verksamhet med andra anspråk än skatter, tullar och avgifter.

Stockholm den 31 oktober 2000

På justitieutskottets vägnar

Ingvar Johnsson

I beslutet har deltagit: Ingvar Johnsson (s), Margareta Sandgren (s), Alice Åström (v), Ingemar Vänerlöv (kd), Ann-Marie Fagerström (s), Maud Eken Dahl (m), Helena Zakariasén (s), Jeppe Johnsson (m), Kia Andreasson (mp), Gunnel Wallin (c), Göran Norlander (s), Anita Sidén (m), Yilmaz Kerimo (s), Cecilia Magnusson (m), Sture Arnesson (v) och Dan Kihlström (kd).